29.11.2022

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

LAUSUNTO KOSKIEN HE 186/2022 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Yleiset kommentit

SLC kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Lakiehdotus kattaa kaikki eläimet, mutta SLC:n lausunto rajoittuu lakiehdotuksen liitteessä 1 esitettyihin tuotantoeläimiä koskeviin ehdotuksiin.

Nykyisen eläinsuojelulain korvaavaa lakia on valmisteltu yli kymmenen vuotta. SLC korostaa, että on erittäin tärkeää, että uusi eläinsuojelulaki tulee voimaan mahdollisimman pian. Kotieläintuotanto on hyvin pitkäaikaista toimintaa, ja on tärkeää, että uusiin tuotantolaitoksiin investoivat tai nykyistä kotieläintuotantoa laajentavat kotieläintuottajat tietävät, mitkä ovat eläinten hyvinvointivaatimukset.

Lakiesitys on perusteellisesti valmisteltu, ja siinä asetetaan uusi standardi eläinten hyvinvoinnille, kun lain painopiste siirtyy eläinsuojelusta eläinten hyvinvointiin. Lakiesityksen ehdotukset perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon eläinten käyttäytymisestä ja eläinten kyvystä tyydyttää lajityypillinen käyttäytymisensä. Jos laki tulee voimaan, Suomella tulee olemaan yksi maailman kunnianhimoisimmista eläinsuojelulaeista.

Vaikka hyvän eläinhyvinvoinnin ja hyvien tuotantotulosten välillä on selvästi osoitettu olevan yhteys, eläinten hyvinvointia koskevia tiukkoja vaatimuksia sisältävä lainsäädäntö lisää huomattavasti kotieläintuotannon kustannuksia. Siksi on erittäin tärkeää, että tuotantoeläinten pitoa, hoitoa ja valvontaa koskeva lainsäädäntö on asianmukaisesti tasapainossa avoimilla elintarvikemarkkinoilla käytävän kilpailun kanssa. Jos sääntelyvaatimukset ovat Suomessa liian korkeat, tuontituotteet valtaavat markkinat suomalaisilta kotieläintuotteilta alhaisempien tuotantokustannusten vuoksi, mikä vaikuttaa kielteisesti eläinten hyvinvointiin. Jos kotieläintuotantoa siirtyy Suomesta enemmän muihin maihin, joissa eläinten hyvinvointivaatimukset ovat huomattavasti alhaisemmat, eläinten yleinen hyvinvointi heikkenee ja laki on epäonnistunut tarkoituksessaan. Laki ei saa heikentää suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukykyä suhteessa kilpailijamaihin.

Kotieläintuottajien hyvinvointi on erittäin ratkaisevaa tuotantoeläinten hyvinvoinnin kannalta. Kotieläintuottajien oikeussuojan kannalta on olennaista, että virallinen valvonta on puolueetonta, täsmällistä ja että se toimii tasapuolisesti koko maassa. Lain valmisteluvaiheessa ja kun vastaava lakiesitys, HE 184/2018 vp, raukesi viime eduskuntakäsittelyn jälkeen, SLC ehdotti, että lakiin sisällytettäisiin valvontaviranomaisten, neuvontapalvelujen ja maataloustuottajien edustajista koostuva lautakunta. Lautakunta ei käyttäisi viranomaistoimivaltaa, vaan se käsittelisi tarkastusten yhteydessä esiin tulleita ongelmatilanteita, tekisi ehdotuksia valvontakäytäntöjen parantamiseksi ja selkeyttämiseksi sekä parantaisi luottamusta viranomaisvalvontaan. Koska eläinten hyvinvointivalvonnassa havaitut puutteet voivat johtaa hyvin vakaviin ja peruuttamattomiin seurauksiin kotieläintuottajille, SLC katsoo, että kotieläinten omistajien oikeusturva edellyttää, että

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

eläinten hyvinvointivalvontaa suorittavan henkilön on oltava Suomessa laillistettu eläinlääkäri.

SLC suhtautuu kriittisesti ehdotukseen kieltää karjuporsaiden kirurginen kastraatio, kunnes on varmistettu, että on olemassa toteuttamiskelpoisia, kansainvälisesti tunnustettuja vaihtoehtoja, jotka sulkevat pois karjun aiheuttaman hajun lihassa. Hätäinen kieltopäätös ilman toimivaa vaihtoehtoa vaikuttaisi tuhoisasti Suomen sianlihan vientiin, joka on elintärkeää myös omavaraisuutemme kannalta, koska eläimen muita osia viedään kuin suomalaisten kuluttajien suosimia osia. SLC:n mielestä on tärkeää käyttää siirtymäkausi vaihtoehtojen huolelliseen arviointiin ja varautua reagoimaan myös lainsäädännöllisesti, jos toimivia ratkaisuja ei löydy siirtymäkauden aikana.

SLC toteaa, että maa- ja metsätalousministeriö on ottanut huomioon useita SLC:n kuulemisien aikana esittämiä seikkoja.

SLC katsoo, että lakiehdotus on haastava ja vaatii joitakin korjauksia, mutta että se luo hyvän perustan nykyaikaiselle eläinten hyvinvoinnille.

Pykälät, perustelut ja muutosehdotukset

1 luku Yleiset säännökset

1 § Lain tarkoitus

SLC katsoo, että lain tarkoitus on kunnianhimoinen, hyvin muotoiltu ja riittävän selkeästi kuvattu yksityiskohtaisissa perusteluissa.

2 luku Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

6 § Yleiset periaatteet

SLC ehdottaa, että lakiin sisällytetään nimenomainen kielto, joka koskee eläinten tiloihin tunkeutumista. Niin sanotut eläinten hyvinvointiaktivistit ovat toistuvasti murtautuneet navetoihin ja turkistarhoihin, häirinneet ja aiheuttanut stressiä eläimille, altistaneet ne vakaville tautiriskeille ja loukanneet vakavasti eläinten omistajien omistusoikeuksia ja elinkeinovapautta. Eläinten hyvinvoinnin ja eläinten omistajien oikeusturvan kannalta on erittäin tärkeää, että on olemassa selkeä lainsäädäntö, jossa kielletään tällainen toiminta ja määritellään laiton tunkeutuminen eläintilalle eläinsuojelurikokseksi.

4 luku Eläinten hoito

20 § Hoidon yleiset vaatimukset

Tämän pykälän toisessa momentissa säädetään, että pidettävien eläinten yleisestä hyvinvoinnista, puhtaudesta ja muusta fyysisestä hoidosta pitää huolehtia. Käytännön valvontatilanteissa sekä maatiloilla että elintarviketurvallisuusviranomaisen eläinlääkärin teurastamoilla tekemissä eläinlääkärintarkastuksissa on ollut huomattavia eroja erityisesti eläinten puhtauden arvioinnissa. Viranomaisten ja eri eläinlääkäreiden erilaiset tulkinnat ovat johtaneet useisiin oikeustapauksiin. Nykytilanne on epätyydyttävä eläinten omistajien oikeusturvan kannalta. SLC katsoo, että kohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi mainittava selkeämmin, milloin eläin on niin likainen, että se vaarantaa eläinten hyvinvoinnin. Tilapäiset sääolosuhteet, joihin liittyy rankkasateita ja jotka voivat aiheuttaa eläinten likaantumista, eivät saisi vaarantaa eläinten terveyttä tai hyvinvointia, ja tämä olisi mainittava kohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

10 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

Eläinsuojelutarkastajilla on huomattavat valtuudet, ja he voivat ryhtyä pakkokeinoihin eläintenomistajia vastaan. SLC ehdottaa, että eläinsuojelutarkastajien pätevyys- ja tietovaatimukset sisällytetään lakipykälään. SLC katsoo, että eläinsuojelutarkastajalta vaadittava pätevyys on Suomessa laillistettu eläinlääkärin pätevyys.

82 § Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

SLC ehdottaa, että lakiin tulisi sisällyttää eläimen omistajan oikeus käyttää asiantuntijoita ja avustajia eläinten hyvinvoinnin valvonnan yhteydessä. Nykyisin eläimen omistajan oikeus kutsua asiantuntijoita omalla kustannuksellaan on yleensä ollut mahdollista, mutta eläimen omistajan oikeussuojan vuoksi oikeus olisi taattava lailla.

12 luku Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset

98 § Eläimen myyminen, muu luovuttaminen ja lopettaminen

SLC ehdottaa, että pykälän toisessa momentissa poistetaan ”tai olennaista ja toistuvaa vaaraa” selkeyden vuoksi. ”Vakavaa vaaraa” on selkeä ja riittävä kuvaus tilanteesta missä valvontaviranomainen voi ryhtyä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

15 luku Erinäiset säännökset

114 § Perittävät maksut

SLC ehdottaa, että ensimmäisestä tarkastuskäynnistä tilalla ei peritä valvontamaksua. Maksu peritään vain siinä tapauksessa, jos omistaja ei ole ryhtynyt viranomaisten vaatimiin toimenpiteisiin.

16 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset sekä eräitä eläinlajeja koskevat poikkeussäännökset

Eläinten pitoa koskevia vaatimuksia koskeva 5 luku perustuu eläinten hyvinvointia ja eläinten luonnollisia tarpeita koskevaan uuteen tutkimukseen. Kehitys Suomen eläinpidossa on menossa samaan suuntaan. Uusia parsinavettoja ei enää rakenneta, ja suuntaus pois porsitushäkeistä kohti vapaata porsitusta on ollut nopea. SLC tukee tätä kehitystä.

16 lukuun sisältyvät sekä poikkeukset että siirtymäsäännökset ovat erittäin perusteltuja. Kotieläintuotanto on pitkäaikaista toimintaa, tuotannon kannattavuus on yleensä alhainen ja rakennusten ja laitteiden poistoaika on pitkä. Samaan aikaan kilpailu maista, joissa eläinten hyvinvointivaatimukset ovat paljon alhaisemmat, on kovaa, ja on tärkeää, että yhteiskunta rakentaa kannustimia ja tukijärjestelmiä, jotka ylläpitävät ja vahvistavat suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukykyä sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla.

Lakiehdotus sisältää kustannuksia lisääviä toimenpiteitä. Yksittäisten tilojen osalta nämä ovat mm. parsinavetojen laajentamiskielto, kytkettyjen lypsylehmien ja hiehojen pidennetty lepovelvoite 60 päivästä 90 päivään vuodessa, uusien porsitushäkkien rakentamisen ja käyttöönoton kielto sekä tiineytyshäkkien käytön rajoittaminen siirtymäajan jälkeen.

On erittäin tärkeää, että muilla lainsäädäntötoimenpiteillä ja tukijärjestelmillä kompensoidaan lisääntyneet kustannukset, jotta suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukyky ei heikkene. On myös tärkeää varmistaa, että lisäkustannukset voidaan kattaa markkinoilta mahdollisimman hyvin. Julkisella sektorilla on tässä keskeinen rooli, sillä se voi asettaa laatuvaatimuksia hankinnoissa.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

122 § Sian pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Alkuperäisessä lainsäädäntöehdotuksessa, joka raukesi vuonna 2019, ehdotettiin, että tiineytyshäkkien siirtymäaika olisi 15 vuotta. Viitaten sika-alan heikkoon kannattavuuteen ja tehtyjen investointien poistoajan pituuteen, SLC ehdottaa, että siirtymäkausi olisi 12 vuoden sijasta 15 vuotta ja että siirtymäkautta koskevan kohdan teksti kuuluisi seuraavasti:

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pidon osalta 37 §:n 2 momenttia **1. tammikuuta 2038 alkaen**.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Mats Nylund
keskusliiton puheenjohtaja

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0